

Lääne-Harju valla tervise- ja heaoluprofiil tegevuskavaga 2025+

Lühikokkuvõte

Mis on tervise- ja heaoluprofiil?

- Ülevaade ja analüüs omavalitsuse elanike heaolust ja selle mõjuteguritest
- Statistika, trendid ja hinnangud tugevuste-nõrkuste kohta tööturust ja transpordist hariduse ning tervishoiuni
- Koordineerib Tervise Arengu Instituut

Milleks profiili vaja läheb?

Toob „ühele pildile“
kokku tavapäraselt
eraldiseisvalt
koordineeritavad
valdkonnad, mis aga
inimeste heaolu
mõjutavad üheskoos

Annab sisendit
otsusteks, et andmetele
tuginevalt ja süsteemselt
mõjutada valla elanike
heaolu ja omavalitsuse
atraktiivsust

Toob esile võimalused
probleemide ennetamiseks
(lisaks tagajärgede
leevendamise vajadustele)

Annab aluse
tegevuskavale, mille
elluviimist toetatakse
valdkondadeülese
koostöö abil

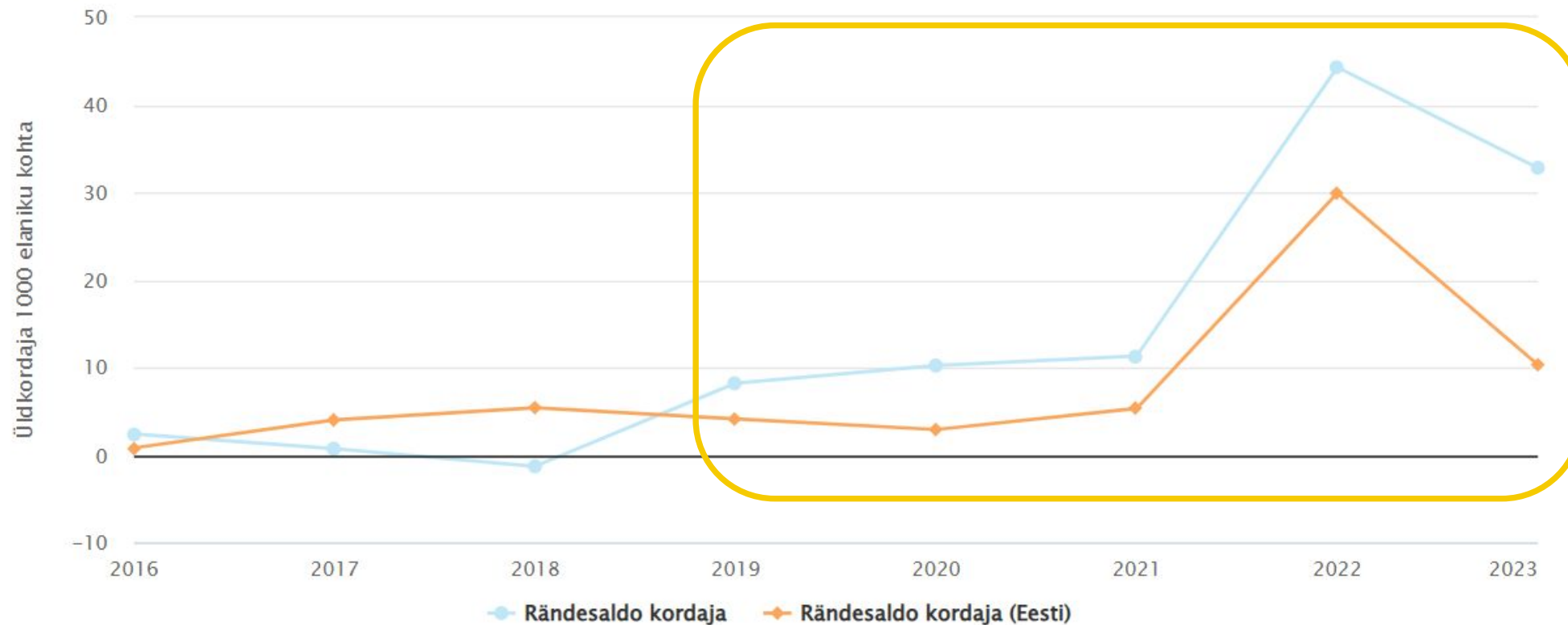
Tervise- ja heaoluprofiili kokkuvõte

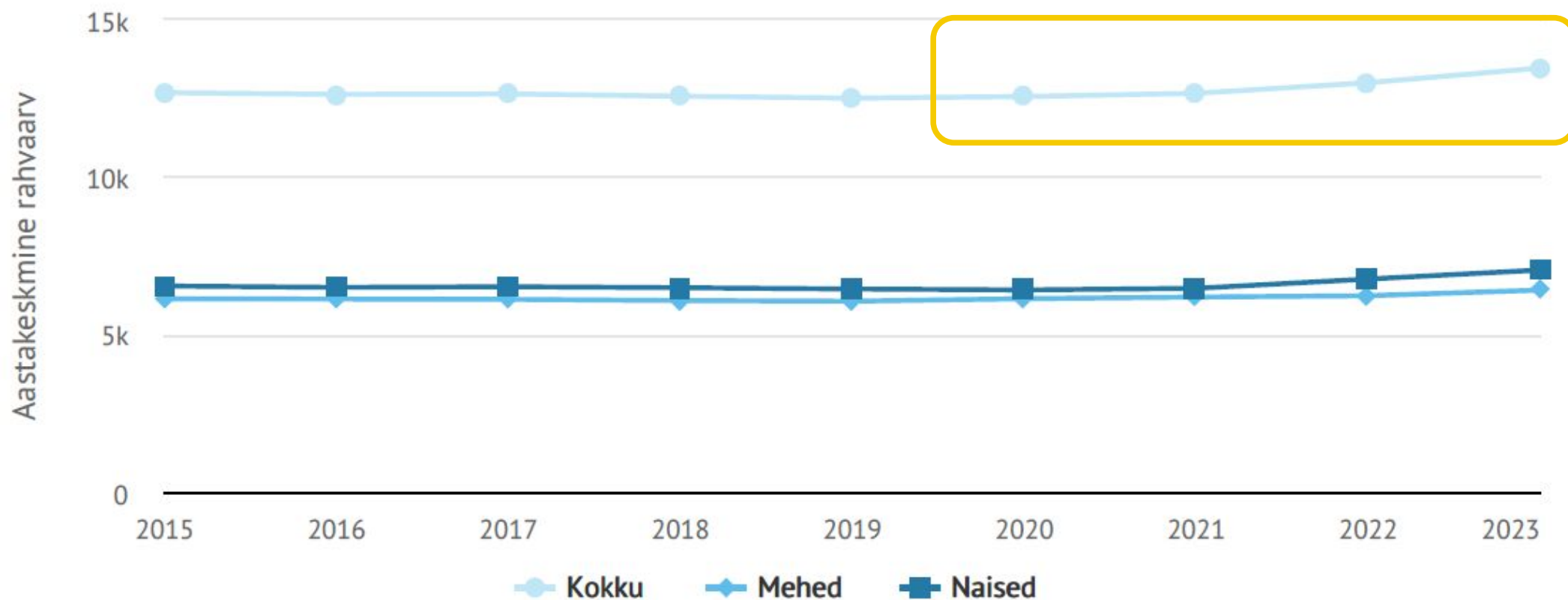
Võrreldes Eesti keskmisega asutakse valda alaliselt elama rohkem kui piirkonnast lahkutakse

Rändesaldo üldkordaja

1000 elaniku kohta

**Elanike arv on 2020. aastast kiirenevas tempos kasvanud
(s.o 50-450 inimese võrra võrreldes iga eelneva aastaga)**

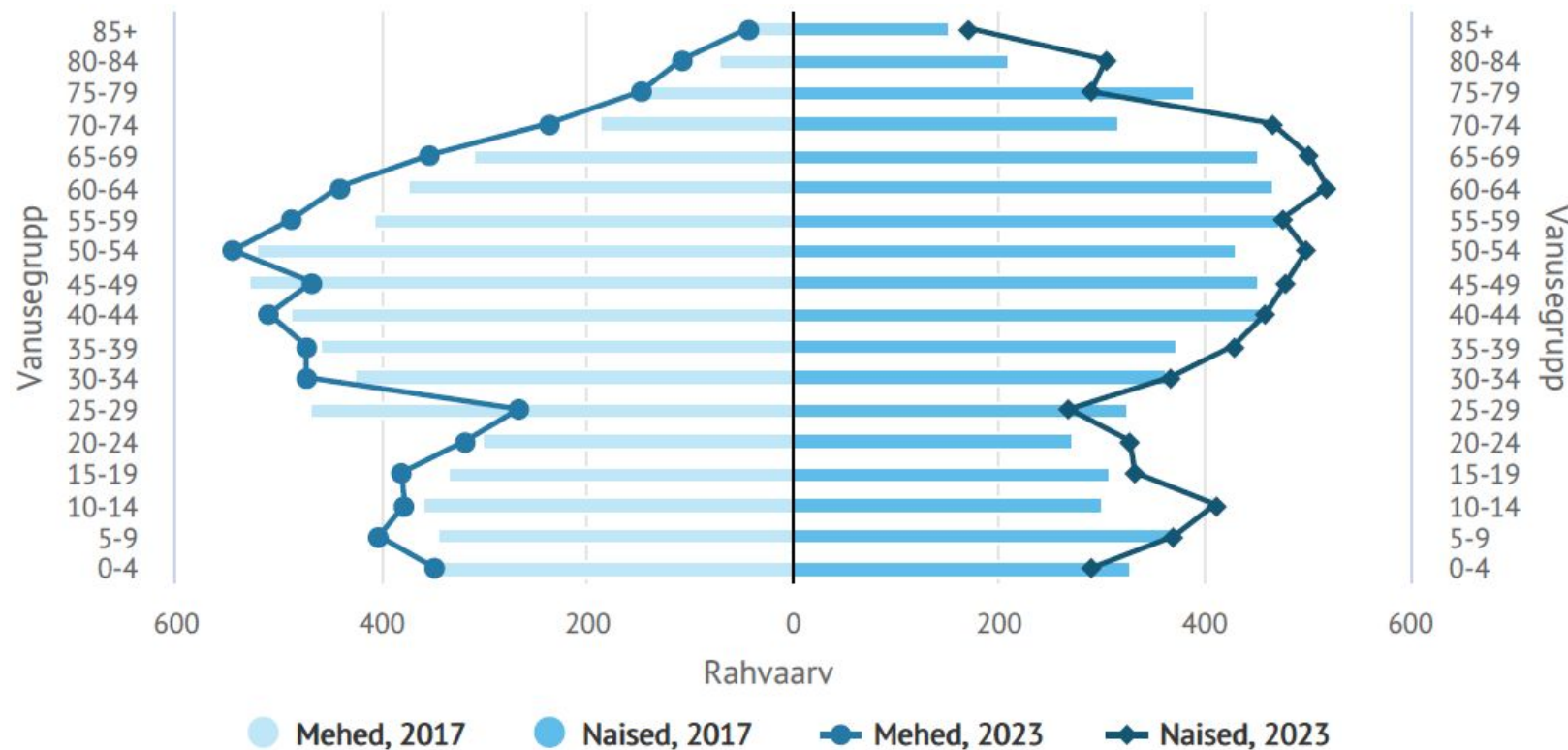

Elanike arv on 6 aasta jooksul suurenenud enamuses vanuserühmades. Edasine trend: vanuserühm 65+ kasvab kõige kiiremini

Ca 20%
vanuses 65+

Ca 64%
vanuses 15-64

Ca 16%
vanuses 10-14

Suurim vanusegrupp naiste seas on 60-64, meeste seas 50-54

Seega on demograafiline olukord positiivne, vajades samas samme tuleviku kindlustamiseks

TUGEVUSED

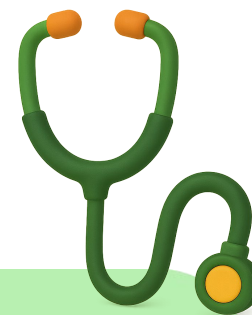
- Kasvanud on laste-noorte ja tööealiste arv
 - Aga võrreldes Eesti keskmisega on vallas rohkem madala ja keskmise ning vähem kõrge haridustasemega elanikke
- Populaarne noorte perede hulgas
- Sündide arv viimastel aastatel veidi tõusnud

TÄHELEPANU VAJAB

- Tööturule hakkab sisenema vähem inimesi kui sealt vanaduse tõttu potentsiaalselt välja langeb
- Ülalpeetavate eakate arv on kauakestva trendina suurenemas

Kuigi elanike mitmed tervisenäitajad on praegu head, vajavad tähelepanu teadlikkus ja ennetus

TUGEVUSED

- Eesti keskmisest madalam suremus:
 - vereringeelundite haigustesse (nii naiste kui meeste seas)
 - pahaloomulistesse kasvajatesse (naiste seas)
- Eri tüüpi õnnetusjuhtumite, mürgistuste ja traumade arv iga-aastaselt alla 15 juhtumi

TÄHELEPANU VAJAB

- Kolmes peamises vähi sõeluuringus osalemises on valla elanikud 15 Harjumaa KOV seas passiivsusest teisel kohal
- Õnnetusjuhtumid ja juhuslikud mürgistused puudutavad valdavalt mehi
- Vallas ei ole rahvatervise edendaja ametikohta

Esmatasandi tervishoiu- ja vaimse tervise teenused on üldiselt hästi kättesaadavad

TUGEVUSED

- Esmatasandi tervishoiuteenused on tagatud, vajadusel koos sotsiaaltranspordiga
- Kooliõe teenus on igas õppeasutuses esindatud
- Mitmekesistele (sh vene- ja ingliskeelsetele) vaimse tervise teenustele on võimalik jõuda nii iseseisvalt kui sotsiaaltöötaja suunamisel
 - Riigi toetuse abil on suurenenud nõustamisteenuseid saanud isikute arv ja kohtumiste kestus

TÄHELEPANU VAJAB

- Apteegiteenus on kättesaadav ainult Paldiskis ja Laulasmaal
- Vallas puuduvad eriarstiabiga seotud teenused, samas on abivajajatel võimalik nt Tallinnasse sõiduks kasutada sotsiaaltransporti
- Kriisinõustamise ja pereteraapia teenuseid on kasutatud väga vähe

Valla elukeskkond soosib tervislikke eluviise, samas tuleb süsteemselt piirkondade kaupa lahendada ka kitsaskohti

TUGEVUSED

- Avaliku ruumi planeerimisel arvestatakse nii turvalisust tõstvate kui aktiivset liikumist soodustavate põhimõtetega
- Aktiivset liikumist toetavaid sündmusi korraldatakse nii valla allasutuste kui ka kodanikuühenduste poolt
- Nõuetele vastava joogiveega varustatud inimeste osakaal on tõusnud 83%-ni
- Tulekahjude koguarv on vähenenud viimase seitsme aastaga poole võrra

TÄHELEPANU VAJAB

- Ühistranspordiga seoses:
 - vajavad arendamist ühistranspordi piirkondlikud ühendused
 - osad bussid pole ligipääsetavad liikumispuudega inimestele
- Sõiduteede ületamisel on lahendamata probleemkohti
- Mõningatel terviseradadel ja suusamägedel puudub valgustus

Elanike sotsiaalsed ja vaimset tervist toetab valla aktiivne kogukonna- ja kultuurielu

TUGEVUSED

- Mitmekesine kultuuritaristu: raamatukogu, huvikool, kultuuri- ja noortekeskus ning spordi- ja turismiobjektid paiknevad üle valla
- Tegutseb aktiivne kogukonnakomisjon, loodud on viis kogukonnamaja/ruumi, olemas on eri valdkondi katvad toetused vabaühendustele
- Vallal on toimiv kriisikomisjon ja mitmed kriisideks valmisoleku projektid

TÄHELEPANU VAJAB

- Puudu on kaasaegsete tingimustega siseruumid suuremate sündmuste korraldamiseks
- Kerksuskeskuste loomise nõue tähendab vajadust kogukonnamajade täiustamiseks ja hoonete lisandumiseks

Jõudsalt on arenenud noorte arengusse panustamine, ent noorsootöö jätkusuutlikkus ja kvaliteet vajavad endiselt tähelepanu

TUGEVUSED

- Aastate lõikes on tõusnud nii huvihariduses kui noorsootöös osalevate noorte arv ja osakaal
 - Noortekeskuste arv on 2019. aastast suurenenud 4-lt 7-le
 - Noorte suhtarv ühe noorsootöötaja kohta on vähenenud
 - Vald toetab noorte huviharidust ka vallast väljaspool asuvates omavalitsustes
- Hõivatud noorte osakaal vastab Eesti keskmisele
 - Alustatud on noorte toetamist haridusteele naasmisel ja/või tööturule jõudmisel (Noortegarantii)

TÄHELEPANU VAJAB

- Noorsootöötajate ja huviringide juhendajate töötasu on ebapiisav, töötajaid on keeruline leida
- Noorsootöö arendamises ja noorte kaasamises on veel palju kasutamata võimalusi

Valla rahaline seis ja sotsiaalkaitse kulud on suurenenud, edasine vajab hoolikat planeerimist (sh ennetuse läbimõeldud ja süsteemset laiendamist)

TUGEVUSED

- Valla eelarve tulud (sh füüsilise isiku tulumaksu laekumine) on viimastel aastatel järjepidevalt kasvanud
- Ka eelarve tulud ühe elaniku kohta on pidevalt suurenenud, aastatel 2017-2023 kokku ca 70%
- Ettevõtete arv 1000 elaniku kohta on suurenenud, seda mikroettevõtete arvelt

TÄHELEPANU VAJAB

- Kulud sotsiaalkaitsele on aastate 2018 ja 2023 võrdluses kasvanud ligi kaks korda

Oluline on panustada enam ennetusse, et vähendada eri tegurite survet sotsiaalkaitse kulude kasvule tulevikus

Valla mitmekülgne sotsiaaltoetuste ja– teenuste süsteem vajab tähelepanu kohanemiseks väliskeskkonna muutuste ja sihtrühmade vajadustega

TUGEVUSED

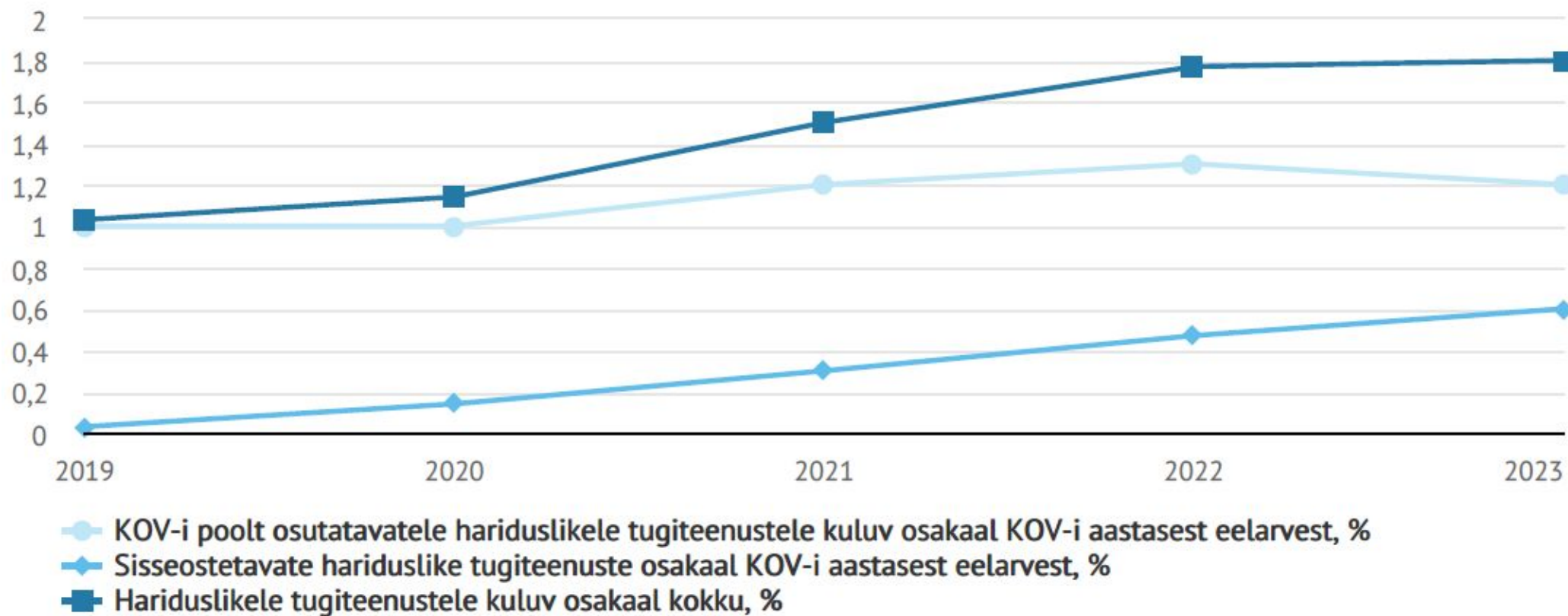
- Sotsiaaltoetuste süsteem pakub tuge erinevate elu olukordade puhul
- Hoolimata üldisest toetuse vajaduse kasvust on toimetulekutoetust saanud leibkondade arv vähenenud, viidates mõningasele stabiliseerumisele
- Enamusel valla osutatavatel sotsiaalteenustel ootejärjekorrad puuduvad

TÄHELEPANU VAJAB

- Võrreldes pandeemia eelse ajaga on töötus endiselt ca 75% kõrgem, ehkki 2025. aastaks tipuga võrreldes langenud
 - Toimetulekutoetuse saajate hulgas on pikaajaliste töötute osakaal endiselt suur
- Riiklikult kehtestatud toimetulekupiir ei kata leibkondade minimaalseid kulutusi, mistõttu osa leibkondi elavad vaesusriskis
- Peale hooldusreformi jõustumist on tekkinud üldhooldusteenuse teenusjärjekorrad
 - sh on kasvanud nõudlus suure abivajadusega ja dementsuse diagnoosiga isikute osas
- Puudub terviklik analüüs sotsiaalteenuste vajaduste ja nõudluse-pakkumise kohta

Hariduslike tugiteenuste osakaal valla eelarvest on kasvanud

Kaasava hariduse rakendamine on edenenud jõudsalt, väljakutseteks on spetsialistide värbamine ja hoidmine ning ennetus (sh koormuse leevendamiseks tulevikus)

TUGEVUSED

- Haridusvõrgu korrastamine on vastanud vajadustele
- Spetsialistide töötingimused on paranenud (tugispetsialistide töötasu, tugiisikute töölepingud)
- Tugispetsialistide ametikohtade arv haridusasutustes on oluliselt kasvanud (sh eri- ja sotsiaalpedagoogid)
- Partneritelt hangitakse logopeedi ja psühholoogi teenust
- Hangitakse transporditeenust erikoolide õpilastele
- Teaduspõhised programmid: VEPA 2 koolis, KiVa 4 koolis

TÄHELEPANU VAJAB

- Tugispetsialiste on keeruline värvata (sh palga konkurentsi tõttu)
- Eri- ja sotsiaalpedagoogidel napib aega ennetavaks tööks õpilastega
- Lasteaedades on üha suurenev sotsiaalpedagoogide vajadus
- Psühholoogide ja logopeedide ametikohad on suures osas katmata
- Teaduspõhiste ennetusprogrammide süsteemse rakendamise otsused vajavad edasist mõtestamist

Vallas on tugevaid edasiminekuid abi vajavate perede aitamisel

- Vallas on regulaarselt pakutud vanemlusprogramme “Imelised aastad” (eesti ja vene keeles)
- Suure abivajadusega (s.o raske või sügava puudega) lastele on mitmekesised teenused tagatud
- Abi vajavatele lastele ja peredele on loodud mitmeid võimalusi: peretugevdusprogramm, ajutise elukoha võimalus toimetulekuraskustega peredele jt
- Vägivallaohvritel on majutuse võimalus Lääne-Harju tugikeskuses (sh lastega)

Edenemised töö korraldamisel:

- Laste heaolu spetsialistide ametikohtade arv vastab suures plaanis vajadusele
- Lastekaitsetalituse regulaarsed kohtumised haridusasutustega on aidanud tagada omavahelist koostööd

Laste ja perede toetamisel vajavad süsteemset tähelepanu mitmed keerukad väljakutsed

- Vanemlusprogrammide mitmekesisus, maht ja vanemate teadlikkus nendest on ebapiisavad
- Paljud lastekaitse juhtumid on keerukad (nt vajavad sekkumist mitme aasta jooksul, võivad lõppeda lapse perest eraldamisega)
- Peredel on takistusi abi vastuvõtmisel: töö ajal pole tugiteenuseid võimalik kasutada, psüühikahäired, sõltuvused, motivatsioonipuudus, lapse koduses keeles pakutavate teenuste vähesus
- Perevägivalla/lähisuhtevägivalla käigus toime pandud kuriteo juhtumite arv on kõikuv, kuid pigem suurenemas
 - Võib olla märk ka teavitamise julgusest

Teenuseosutajate nappus ja valla hajaasustus raskendavad teatud teenuste pakkumist, nt:

- Sotsiaalne rehabilitatsioon
- Psüühika- ja käitumishäiretega lastele mõeldud teenused
- Laste tugiisikuteenus
- Ööpäevaringne turvakodu

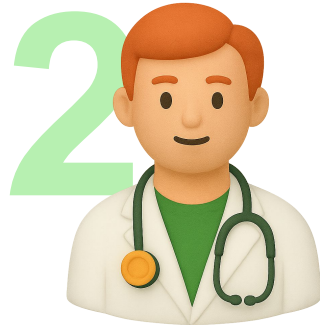
Tervise ja heaolu tegevuskava kokkuvõte

Tervise ja heaolu tegevuskava eesmärgid aastateks 2025-2029

Valla elukeskkond
toetab elanike
tervislikke
elustiilivalikuid

Tervist ja heaolu
toetavad teenused
vastavad elanike
vajadustele, olles
elukaare lõikes
kättesaadavad

Elanike turvalisust ja
tervist toetavad
teavitustegevused on
läbimõeldud,
regulaarsed ja
hõlmavad kõiki
sihtrühmi

Valla elanike tervist ja
heaolu edendatakse
järjepidevalt
valdkondadeülese
meeskonnana

Valla elukeskkond toetab elanike tervislikke elustiilivalikuid

1.1 Elukeskkonna, sh haridusasutuste ümbruse kujundamine liikumist ja looduses aja veetmist soodustavaks

1.2 Haridusasutustes tervist ja liikumist ning õppijate vajadusi ja heaolu toetava õpikeskkonna arendamine

1.1.1 Ligipääsu tagamine heaolu toetavale avalikule taristule (rohealad, raamatukogud, virgestusalad, spordisaalid)

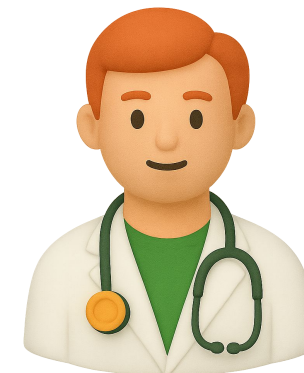
1.1.2 Virgestusalade (jõulinnakud, terviserajad, haridusasutuste õuealad) arendamine vastavalt inimeste harjumustele ja soovidele

1.2.1 Laste tervisliku toitumise toetamine haridusasutustes

2

Tervist ja heaolu toetavad teenused vastavad elanike vajadustele, olles elukaare lõikes kättesaadavad

2.1 Elanike rahulolu ja heaolu korrapärane seire (s.o kordus uuringu läbiviimine)

2.3 Vanemlike oskuste edendamine (nt vanemlust toetavate programmide nagu „Imelised aastad“ regulaarne läbiviimine)

2.5 Vaimse tervise teenuste kättesaadavuse tagamine elukaare üleselt

2.2 Sotsiaalteenuste rahulolu ja vajaduste uuringu läbiviimine

2.4 Kogukondlike tegevuste toetamine, mis vähendavad (sh eakate) üksildust ja toetavad vaimset tervist

3

Elanike turvalisust ja tervist toetavad teavitustegevused on läbimõeldud, regulaarsed ja hõlmavad kõiki sihtrühmi

3.1 Piirkonnas (sh aastaaegadest tulenevate) ohutegurite kaardistamine ja teavituskampaaniate, -projektide jm -tegevuste läbiviimine

3.2 Valla elanike teadlikkuse tõstmine tervise uuringutes osalemise olulisusest

3.3 Eri sihtrühmadele sobivate sõnumite ja teavitus kanalite teadlik kasutamine (ajaleht, veeb, sotsiaalmeedia, avalik ruum, ohu teavitussüsteem)

4

Vallaelanike tervist ja heaolu edendatakse järjepidevalt valdkondadeülese meeskonnana

4.1. Vallavalitsusse
terviseedendaja ametikoha
loomine

4.2. Valdkondadeülese
meeskonna koostöö ja
pädevuse toetamine

**Head tervist ja tulemuslikku
valdkondadevahelist
koostööd valla elanike
heaolusse panustamisel!**

